

Αποψη: Δεν πάμε καθόλου καλά

MIRANTA ΞΑΦΑ*

Την ώρα που η κυβέρνηση πανηγυρίζει για την έγκριση της υποδότησης των 2 δισ. ευρώ, υπάρχουν ανησυχητικά σημάδια για τη δυνατότητά της να φέρει σε πέρας το μνημόνιο που υπέγραψε. Το πρόβλημα δεν αφορά μόνο τη διαχειριστική της ικανότητα, αλλά κυρίως την ιδεολογική της αντίθεση με τις επιταγές του μνημονίου. Η κυβέρνηση προσπαθεί να ελέγξει το κράτος, τις ανεξάρτητες αρχές και τα ΜΜΕ, ενώ αντίθετα οι μνημονιακές υποχρεώσεις επιβάλλουν την απελευθέρωσή τους από πελατειακές πρακτικές.

Το βασικό πρόβλημα είναι ότι δεν έχει την κυριότητα του προγράμματος: «η κυβέρνηση ψηφίζει μέτρα τα οποία δεν επιθυμεί και δεν πιστεύει» είναι το ρεφρέν της συγκυβέρνησης που εμφανίζεται έτσι ως εντολοδόχος των πιστωτών, ξεχνώντας την «εθνική κυριαρχία» που διατυμπάνιζε προηγουμένως. Δεν θεωρεί ότι τα μέτρα είναι απαραίτητα για να σταθεί η οικονομία στα πόδια της και να σταματήσει να ζητάει δανεικά από τον επίσημο τομέα. Αντίθετα, τα αντιμετωπίζει σαν αναγκαίο κακό μέχρι να πετύχει την ελάφρυνση του χρέους που θα την εξιλεώσει για την υπογραφή ενός τόσο επαχθούς μνημονίου. Πέρα από τα δημοσιονομικά, το μνημόνιο περιλαμβάνει μέτρα εκσυγχρονισμού του κράτους και αύξηση του ρόλου των δυνάμεων της αγοράς στην οικονομία. Τέτοια μέτρα είναι η ενίσχυση της ανεξαρτησίας της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων και των ρυθμιστικών αρχών (ΡΑΕ, ΕΕΤ&Τ, Επιτροπή Ανταγωνισμού), σκοπός των οποίων είναι να διευκολύνουν τον ελεύθερο και υγιή ανταγωνισμό. Ομως δύο πρόσφατες κυβερνητικές ενέργειες, η απομάκρυνση της γ.γ. Εσόδων κ. Σαββαΐδου και η απόπειρα χειραγώγησης των ΜΜΕ μέσω του νομοσχεδίου για την αδειοδότησή τους, παρακάμπτοντας το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, δείχνουν ξεκάθαρα ότι η σημερινή κυβέρνηση δεν πιστεύει στις ανεξάρτητες αρχές αλλά στην κρατικά ρυθμιζόμενη οικονομία. Η κυβέρνηση με το «ηθικό πλεονέκτημα» της Αριστεράς προκατέλαβε αποφάσεις της δικαιοσύνης για ένα υποτιθέμενο πλημμέλημα της κ. Σαββαΐδου, ενώ ταυτόχρονα χρησιμοποίησε δύο μέτρα και δύο σταθμά για τους «δικούς της» ανθρώπους, παραβλέποντας κενά στα πόθεν έσχες υπουργών της. Χωρίς την πίεση της τρόικας, η κυβέρνηση θα συνέχιζε την τακτική να διορίζει συγγενείς και ημετέρους σε θέσεις ευθύνης αντί να καλύψει τη θέση αξιοκρατικά. Στην ίδια προσπάθεια ελέγχου των μηχανισμών του κράτους οφείλεται και η απομάκρυνση του Διευθυντή Εσωτερικών Υποθέσεων της Αστυνομίας κ. Σταυρόπουλου και του προέδρου του ΟΑΣΑ κ. Δημητριάδη, που κατά γενική ομολογία έκαναν εξαιρετικά τη δουλειά τους.

Δεύτερον, η κυβέρνηση ακολουθεί παρελκυστική τακτική στη διαπραγμάτευση που δεν ωφελεί τη χώρα, π.χ. όσον αφορά τα κόκκινα δάνεια. Θα περίμενε κανείς από μία αριστερή κυβέρνηση να θέλει να προστατεύσει από πλειστηριασμούς πρώτης κατοικίας τους πραγματικά οικονομικά αδύναμους και όχι την πλειοψηφία των δανειοληπτών, που περιλαμβάνει πολλούς μπαταξήδες που εκμεταλλεύτηκαν τον νόμο Κατσέλη και την προπαγάνδα του ΣΥΡΙΖΑ περί «σεισάχθειας» για να μην πληρώνουν. Τα μη εξυπηρετούμενα τραπεζικά δάνεια ξεπερνούν το 60% του ΑΕΠ, ύψος-ρεκόρ στην παγκόσμια ιστορία οικονομικών κρίσεων. Η ταχεία μείωσή τους

είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς πιστωτικής επέκτασης που θα στηρίζει την ανάπτυξη. Για να συμβεί αυτό πρέπει να αρχίσουν να πληρώνουν οι μπαταξήδες και να διευκολυνθεί η πώληση δανείων σε εξειδικευμένα funds ώστε να δημιουργηθεί περιθώριο για νέα δάνεια στους ισολογισμούς των τραπεζών. Το λάθος του νόμου Κατσέλη ήταν η έλλειψη εισοδηματικών ή περιουσιακών κριτηρίων για ένταξη στην ευνοϊκή ρύθμιση, την οποία εκμεταλλεύθηκαν πολλοί επιτήδαιοι. Η πρόσφατη ανακοίνωση της ΔΕΗ ότι θα διακόψει το ρεύμα σε 100.000 κακοπληρωτές προκάλεσε ουρές πελατών που ήρθαν να πληρώσουν. Το ίδιο ακριβώς θα γίνει με τους πλειστηριασμούς πρώτης κατοικίας. Οι τράπεζες ούτως ή άλλως προτιμούν να ρυθμίσουν τα δάνεια παρά να ριζούν τις τιμές των ακινήτων με μαζικούς πλειστηριασμούς.

Τρίτον, το σίριαλ της αναζήτησης ισοδυνάμων για να προστατευθούν τα λαϊκά στρώματα (κυρίως οι ψηφοφόροι του ΣΥΡΙΖΑ) δημιουργεί αβεβαιότητα και καθυστερήσεις στην εφαρμογή του προγράμματος. Η πρόταση επιβολής ΦΠΑ στην ιδιωτική εκπαίδευση ως ισοδύναμο για να αποτρέψει την αύξηση του ΦΠΑ στο μοσχαρίσιο κρέας υποκινήθηκε από αρνητική διάθεση προς οτιδήποτε ιδιωτικό. Η κοινωνική κατακραυγή που ακολούθησε οδήγησε στο αλαλούμ αναζήτησης άλλων ισοδυνάμων, με στελέχη της κυβέρνησης να προτείνουν ισοδύναμο από τα τηλεπαράθυρα, για να καταλήξει στη φορολογία των παιγνίων του ΟΠΑΠ, που θα πλήξει την αξιοπιστία του κράτους εφόσον η σύμβαση ιδιωτικοποίησης του ΟΠΑΠ προέβλεπε σταθερό φορολογικό καθεστώς μέχρι το 2020.

Τέταρτον, αντί να περιορίσει τις κρατικές σπατάλες η κυβέρνηση επιβάλλει διαρκώς νέους φόρους προκειμένου να κρατήσει στη ζωή άχρηστους οργανισμούς του Δημοσίου και επιχειρήσεις-ζόμπι που έπρεπε προ πολλού να έχουν κλείσει (Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης, Ναυπηγεία Σκαραμαγκά, Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα). Επαναπροσλαμβάνει καθαρίστριες και άλλους απολυμένους δημόσιους υπαλλήλους (ακόμα και επίορκους!) αντί να φροντίσει να καλύψει κενά εκεί που υπάρχουν επείγουσες ανάγκες (νοσηλευτές, εφοριακοί). Σύντομα η κυβέρνηση πρέπει να καταθέσει το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πρόγραμμα με όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε το φετινό πρωτογενές έλλειμμα 0,25% του ΑΕΠ να μετατραπεί σταδιακά σε πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ το 2018. Η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού δεν αρκεί για να εξασφαλίσει τέτοιο πλεόνασμα. Η οικονομία ήδη ασφυκτιά από τους φόρους, όπως είναι προφανές από την αλματώδη αύξηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών. Η κυβέρνηση οφείλει επομένως να εξοικονομήσει πόρους από την πλευρά των δαπανών. Κάθε άλλη λύση θα καταδικάσει την οικονομία στη στασιμότητα, ιδιαίτερα αν δεν εφαρμοστούν εγκαίρως ριζικές μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Αντίθετα με ό,τι πιστεύει ο κ. Τσακαλώτος, η ανάκαμψη της οικονομίας δεν θα προέλθει από την «απελευθέρωση της καταπιεσμένης ζήτησης» μόλις αναδιαρθρωθεί το χρέος. Αυτή η άποψη παραβλέπει τις παθογένειες της οικονομίας από την πλευρά της προσφοράς. Η Ελλάδα χρειάζεται μεγαλύτερη οικονομική ελευθερία, μικρότερο κράτος και λιγότερους φόρους για να μεταφερθούν μαζικά πόροι στον εξωστρεφή ιδιωτικό τομέα της οικονομίας για να βγούμε οριστικά από την κρίση στην οποία μας οδήγησε η πελατειακή διαχείριση της εξουσίας. Το ερώτημα είναι αν η κυβέρνηση που δηλώνει ιδεολογική αποστροφή προς τη φιλελεύθερη πολιτική του μνημονίου μπορεί να ξεπεράσει τις αριστερές ιδεοληψίες της και να το εφαρμόσει. Αν όχι, θα ξαναβρεθούμε μπροστά στο Grexit. Και τότε μπορεί να φαντάζει σαν τη μόνη λύση.

** Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι ερευνήτρια του Center for International Governance Innovation και αντιπρόεδρος της Δράσης.*